

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Quæstio 1. Vtrum habens voluntatem perpetrandi, omnia peccata
venialia, solaue vitandi mortalia, graviter delinquat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

DISPUTATIO SECVNDA,

De Peccatis.

QVÆSTIO I.

Utrum habens voluntatem perpetrandi, omnia peccata venialia, sola vitandi mortalia, graviter delinquat?

Non peccare mortaliter docent non pauci, quorum sententiam probabilem putavit Antonius de Escobar tom. 1. Theolog. Moral. lib. 3. sect. 2. cap. 8. problem. 1. fol. 83. quia contrariam, quam sequitur, probabilior vocat: renuit dicere certam, & merito, quia opposita plures doctissimos patronos habet. Eam tenet unus pro mille Illust. & Rever. P. M. Acacius de Velaico tom. 1. resol. moral. resol. 188. n. 4. ubi contra Sanchez lib. 1. Decalogi, cap. 5. & contra Bonacinam disp. 2. de Peccatis, q. 3. punct. 5. nu. 13. asserentes, voluntatem committendi omnia venialia esse peccatum mortale, si inquit: Lo contrario tengo por mas verdadero, porque aunque los pecados veniales disponen para los mortales, pero por ellos nunca se dispone proximo; &c. Este parecer tiene tambien Castro Palao tom. 1. tr. 2. disp. 2. p. 9. §. 3. y lo prueba con muchas razones. * Sic bi, & favet Sylvestri M. Sacri Palatii verb. Peccatum, q. 4. ubi inquit: * Utrum peccatum veniale possit fieri mortale? * Sic responderet. Petrus de Palud. interdict. quod illud, quod secundum se ex suo genere est veniale, potest fieri mortale huic, vel illi, quod verum est quatuor modis prædictis: non autem eo modo, quo dicit Glossa, scilicet, qualis ipse contempnus, & vilipensio venialium sit mortale, nisi forte in Religioso, qui tenetur habere propositum proficiendi, quia nullibi est præceptum, quod sit eam curam habeamus, sed consultat tantum. * Sic ille, & bene quoad rem principalem; sed malè, & falso quoad id, quod addit de consilio, cum verè sit de præcepto sub veniali, cura vitandi venialia. Accedit M. Corradus 2. p. resp. q. 494. ubi querens, an qui vult permanere obstinate animo in peccato veniali, & in illo mori, possit salvari? inter alia, quæ pro parte affirmativa, quam tueretur, adducit, hæc habet: * Quod autem voluntas obstinata peccandi venialiter non sit mortale, nec excludat à regno celorum, sed in purgatorio purgetur, expressè habetur ab ipso Sancto Doctore loco citato, q. 7. de Malo circa finem undecimi articuli. * Si igitur voluntas obstinata peccandi venialiter non est mortale: cur tale erit nullum veniale vitandi? cum hæc non magis dissonet, quam illa. Et ideo in terminis ita expressè tenent Joannes Franciscus Giragus de Regimine p. 3. dub. 44. concl. 1. & P. Oviedo 1. 2. contr. 3. tr. 6. punct. 6. num. 81. Granado, Palao, Gaspar Hurtado, Diana, Machado, Ludovicus à Concept. & alii infra citandi.

2. Hujus doctrinæ (quæ mihi est probabilior) ratio à priori est, quia nullum vitare veniale, sed omnia occurrentia committere non est peccatum mortale, ergo neq; voluntas nullum vitandi. Consequentia videtur legitima, quia malitia actus desumitur ex objecto.

Part. II.

3. Non melater, Illust. Archiep. Hisp. M. Petrum de Tapia in sua Catena Mor. lib. 3. q. 17. art. 9. qui oppositam defendit sententiam, præfato argumento respondere: * Propositum committendi omnia venialia, quotquot se obtulerint, esse mortale peccatum; non quidem propter ipsum objectum præcisè sumptum, nam omnia venialia simul collecta non habent secundum se, nisi venialem malitiam. Cæterum continent in illo universali proposito proximum periculum peccandi mortaliter. *

4. Verum hoc fundamentum solidum non est, quia proximum periculum ab illo proposito separabile est. Quapropter M. Dominicus de Soto in 4. dist. 15. q. 2. art. 1. §. Hic advertendum est, illi omnino non est fidus; ideo quæ ausus non est determinare, esse peccatum mortale. * Non audeam, inquit, ad peccatum mortale condemnare, nisi forsan ratione imminentis periculi, dum omnia venialia contemnerentur; nam ut ait in Regula Augustinus, qui minora contemunt, in majora paulatim defluunt. * Sic M. Sotus Sed ex ratione, qua utitur, planè colligitur, in proposito aliud periculum non agnovisse, præter illud, quod invenitur in exercitio contemnendi minora, & proximum, & remotum potest esse, ut ex dicendis magis constabit. Et sanè, ut bene advertit P. Salas 1. 2. tom. 2. tr. 13. disp. 26. nu. 84. Auctores non insistantur, propositum illud absolutum sæpe esse peccatum mortale, ratione periculi, sed eo semoto, per se loquendo, mortale non esse contendunt, sicut neque ipsam frequentiam, & vilipensionem venialium: licet aliquando ratione periculi proximi peccatum mortale sit. Ita quæ questionis difficultas in hoc uno cardine vertitur: An voluntas nullum vitandi veniale imbibat, per se loquendo, periculum proximum peccandi mortaliter? Affirmat M. Tapia, ut vidimus.

5. Sed quidem ex nullo capite, illud involvere, tenent, ultra M. Acacium de Velaico, Sylvestrum, & alios supra citatos, Gaspar Hurtado 1. 2. tract. de Peccatis, disp. 3. diff. 6. Diana 3. p. tr. 6. Mife. resol. 24. & cu. n. Granado, & aliis Machado tom. 1. lib. 2. p. 1. tr. 1. docum. 5. fol. mihi 168. ibi. * Si el que està con intencion de cometer todos los pecados veniales, que se ofrecieren, peque mortalmente? Sanchez, y otros graves autores juzgan, que si; porque el que quiere cometer todos los pecados veniales se expone a pelgro de cometer algun mortal. Si bien la parte negativa de fienden el docto Granado in 1. 2. contr. 6. de Peccat. tr. 2. disp. 2. sect. 7. Palao tom. 1. tr. 2. disp. 2. punct. 9. §. 3. nu. 5. y Diana la juzga por mas probable. Fundanse en que cometer todos los pecados veniales, aun quando esso fuera possibile, no fuera pecado mortal, porque por el mismo caso que son pecados veniales, la ofensa de suyo viene a ser venial, y no mortal. * Quando doctrina videtur aperta D. Thomæ 1. 2. q. 88. art. 4. ubi disputans, * an peccatum veniale possit fieri mortale? * Ad primum argumentum desumptum ex auctoritate D. Augustini, dicentis: * Peccata minima, id est, venialia, si negliguntur occidunt. * Responderet: * Dicendum, quod Augustinus loquitur in illo sensu, quod multa peccata venialia dispositivè causant mortale. * Quod de dispositione remota, & de periculo remoto intelligunt communiter Doctores, alàs consuetudo venialium esset mortalis, si quidem esset periculum proximum peccandi lethaliter, quod est falsum, & contra D. Thomam ubi supra, qui semper negat, collectionem venialium esse mortale, solumquæ admittit, ad illud disponere: dicere autem debuisset, consuetudinem ipsam peccandi venialiter esse peccatum mortale, si periculum proximum, per se, involvere sentiret.

Ss 2

6. Eam-

6. Eandem sententiam tuetur Fr. Ludovicus à Concept. 2. p. *examinis verit.* rr. 3. n. 5. & 6. pro se citans Sylvestrum verb. *Peccatum*, q. 4. Salas ubi *suprà* disput. 16. sect. 26. & P. Granado 1. 2. tom. 2. rr. 2. disput. 2. sect. 7. de *Peccatis*, subnectens: *nec desiderium omnia venialia simul committendi, (si id possibile foret) esse mortale, nisi fortè ratione periculi, quod et si in actu externo possit dari, non tamen in interno, nisi quis illa desideraret committere; prout foret proximum ad mortale periculum.*

7. Addit Granado ubi *suprà* nu. 59. hanc sententiam, non solum non esse contra D. Thom. sed colligi ex doctrina Cajetani: *Dicendum, inquit, est, non esse peccatum mortale, velle committere omnia venialia, quæ intra limites levis culpæ continentur. Hanc assertionem amplectuntur docti Juniores, & Sylvester verb. *Peccatum*, q. 4. & c. Colligitur etiam ex Cajetano 2. 2. q. 186. art. 2. §. *Ad evidentiam horum.* *Ubi docet, intentionem non proficiendi in charitate, aut bonis operibus, sed solum præcepta divina servandi, esse quidem culpam, sed non culpam mortalem, quia infra limites præceptorum, salvetur dilectio Dei super omnia, ubi nomine præceptorum planè intelligit gravia præcepta, & nil amplius, non esse culpam mortalem.* Sic ille, & benè, & juxta mentem D. Thomæ, in qua veratissimus fuit; nam D. Thom. 1. 2. q. 88. art. 4. in corpore, in uno tantum casu admittit, id, quod ex suo genere est veniale, fieri mortale; nimirum, *in quantum constituitur in eo finis, vel in quantum refertur ad mortale peccatum.* Quod non reperitur in eo, qui omnia venialia committere proponit, quia eius intentio ad ea dirigitur, in quantum intra limites venialis culpæ continentur. Quia ratione ultimus finis in illis non constituitur, neq; ad mortale peccatum refertur.

8. Quapropter merito dixit P. Granado ubi *suprà* videri in ipsis terminis contradictione involvi, dum dicitur, peccatum esse veniale, & esse proximum periculum mortalis. Quod omnium optimè expendit Castro Palao citatus à M. Acasio de Velasco ubi *suprà*. Tum quia illud periculum non consistit in aliquibus venialibus tantum, ut patet; neque in omnibus simul sumptis, cum numquam possit dari casus, in quo hæc committantur. Tum quia ex opposita sententia sequeretur, quemlibet esse obligatum sub gravi peccato vitare aliqua venialia, siquidem omnia (ut defendunt adversarii) sunt periculum proximum peccandi lethaler. Tum quia nostra salus non consisteret solù in observatione præceptorum obligantium sub veniali, siquidem vitatio venialis ad vitatorem mortalis necessaria esset. Tum denique, quia rectè compati potest propositum non vitandi venialia, cum proposito firmo, & efficaci non peccandi lethaler, quod fieri non posset, si primum esset mortale. Sic discursit Palao, & benè quidem.

9. Ex dictis pro hac firmanda conclusione de proposito peccandi venialiter in quacumq; materia, planè colligitur, idem à fortiori dicendum de proposito committendi omnia venialia in materia aliqua determinata, ut benè notat Granado *suprà*, nam qui committeret omnia venialia, v. gr. in materia luxuriæ, advertens hic, & nunc imminere sibi ruinam, & periculum proximum labendi jam ea committere, non esset veniale, sed mortale. *Stautem, inquit, faceret quidquid, attentis omnibus circumstantiis, est veniale in materia luxuriæ, non potest ullo modo esse proximum periculum mortalis.* Ac proinde mortale esse non potest propositum illa omnia committendi.

10. Quale autem peccatum sit, inducere vult ad peccatum veniale committendum: non committunt Doctores. Nam esse peccatum lethale, gravius quam homicidium, tradit ex M. Soto, M. Cordus 1. p. *Respons.* resp. 89. §. *sequitur*, fol. 176. v. scribit: *Imò, & gravius est, inducere ad peccatum veniale, quam committere homicidium, quod majus damnum est, & major jaçtura animæ peccatum veniale committere, quam sit mors corporis, quæ causa dicitur, non esse peccandum venialiter, cum pro vita totius mundi. Has assertiones Salas negat. Sed secundum Sotum admitti videtur. Nunquid pro capiti suo accipiet, quod pro quadrat.*

11. Verum sententia hæc M. Corradi, & M. Soti expressa contra D. Thom. 1. 2. q. 73. art. 2. ad 1. ubi *Gravius peccatum esse homicidium, quam peccatum inducentis alium ad fornicationem, vel ad delectationem, non attendendo ruinam animæ, expressius ad rem nostram 2. 2. q. 43. art. 4. ubi dicitur: verò scandalum passivum sit peccatum, puta, cum dicitur inducere alium ad peccandum, intendatur peccatum ad peccandum mortaliter, est peccatum mortale: Et similiter si intendat inducere proximum ad peccandum venialiter per actum peccati mortalis, verò intendat, inducere proximum ad peccandum venialiter per actum peccati venialis, est peccatum veniale.* Quid clarius? Imò hoc etiam esse veniale, expressa intentione ruinæ venialis proximi, induceret; tradunt Cajetanus in *Sum. rati. secundum* Armilla, & Angelus ibidem: & plures apud Salas 1. tom. 2. rr. 13. disp. 5. sect. 15. n. 141. ubi sic ait: Inducere rectè ad peccatum veniale, tantum est veniale, ut docent Paludanus, Cajetanus, Armilla, Tabera, & vult Angelus, Emanuel, Medina, Covarrubias, Azor, Zumel. *Que sententia alicuiusque 1. 2. q. 73. art. 8. disp. 10. 2. cap. 7. Fuit D. Thom. 2. 2. q. 41. art. 4. si conferatur cum his, quæ docet in corpore.

12. Cæterum hæc doctrina difficilis via est Vasquez: Quapropter, si intendatur expressum spirituales proximi, est veniale, ex illa intentione intentionem peccatum esse mortale contra doctrinam, & in hoc sensu veram putat sententiam Soti, & Corradi; quia damnum spirituale, cum dicitur intenditur, tribuit specialem malitiam, & non est debium, majus hoc esse, quam quodcumque damnum corporale. Sic discursit P. Vasquez: sed dicitur non vacat: si enim eius ratio aliquid probat, oportet convinci, neminem posse directè velle in se ruinam, quin gravem: magis enim se, quam proximum, diligere tenetur. Sequelam autem admittit, communis sensui adversatur. Omnes ergo prædicti argumenta respondere tenentur, præcipue, qui propositum damnificatio, si gravis sit, etiam indirectè in ruinam, quin gravem: magis enim se, quam proximum, diligere tenetur. Sequelam autem admittit, communis sensui adversatur. Omnes ergo prædicti argumenta respondere tenentur, præcipue, qui propositum damnificatio, si gravis sit, etiam indirectè in ruinam, quin gravem: magis enim se, quam proximum, diligere tenetur.

13. Solutiones varias argumento Patris Vasquez Doctores adhibebant. Venit mihi est, quod quodcumque peccatum veniale sit, majus est proximo, quam mors corporalis, tamen quia illud transiens, & liberum, & mediis facillimis reparabile, ideo majus peccatum est occidere proximum, quam paralytice, quam levem eius ruinam spirituales tendere, quando non ex odio, sed ex alio fine procedit. Et sanè, si difficultas, suborta ex ratione mortis mali, nos terrere deberet, majus esset peccatum etiam absque expressa, & directè ruinæ intentione.

ne, inducere ad peccatum veniale, quam corporaliter occidere, quia illud majus homini detrimentum est, quam mors corporalis, quod negat Vasquez cum communi Doctorum.

14. Aliam solutionem invenies apud Sanchez lib. 1. de Matrim. disp. 5. nu. 25. ubi contra Navarrum asserentem, eum qui promississet liberaliter unum sacrum animo se obligand, peccatum mortaliter, si omittat, eo quod detrimentum spirituale ex omisso sacro, est magnum, gravius quæ quocumque temporali, sic scribit. Sed rigida, & minus vera est opinio: non enim damnum spirituale conferendum est cum temporali, aliis promittens semel oratione Angelicam, & omittens peccaret mortaliter, & similiter consulens veniale: damnum enim illatum ex omissione illius orationis, & ex veniali admissio, cum spirituale sit, antefertur cuiusque temporali. Quare ad judicandum, an sit damnum grave, conferendum est temporale cum temporali & spirituale cum spirituali. * Hæc Sanchez, cui consentit Fagundes in quinque præcep. Ecclesie præcep. 1. lib. 3. cap. 8. n. 12. & sequentibus. Cæterum hæc solutio, niad præcedentis fundamentum referatur, difficultatem non evacuat, cum nulla congrua reddatur ratio, cur damnum spirituale cum temporali comparari non debeat, ut inde eius gravitatem appendere possimus.

QVÆSTIO II.

Utrum in re venerea detur paritas materia?

1. Patrem affirmativam teneunt Joannes Sanctius in Selectis, disp. 21. nu. 19. in fine, & n. 25. Navarrus cap. 3. qui de Peccatis, disp. 1. n. ult. Villalobos, & Malderus: & faciunt Freitas, Miranda, & alii, quibus citatis subscribit Caramuel in Regul. S. Benedicti, disp. 69. n. 1502. & Basilæus in floribus, verb. Luxuria, num. 19. apud Caramuelem in Theologia Fundamentali, fol. mibi 595. nu. 1213. dicens: * Ubi levis quædam distillatio, & spirituum commotio procuraretur, excusaretur à mortali id procurans ratione parvitatis materiae, cessante pollutionis periculo. * Thomas Hurtado tom. 1. variar. Resol. tract. 4. cap. 8. resol. 35. num. 399. ubi ait: * Negari non potest, valde probabile esse, dari parvitatem materiae in rebus venereis, & pluribus id repetit resol. 65. §. 2. num. 922. & §. 3. num. 932. & 934. & 935. ubi sic: Ut autem id, quod sentio, dicam, supposita sententia probabilis, quod detur paritas materiae, tum in materia luxuria, tum in materia sollicitationis, &c. * Porro in addit. ad Dybia Regularium, verb. Solliciti are feminas, num. 4. ubi sic: * Habet hic locum ad excusandum parvitatem materiae, sicut & in omni alia materia. Unde si Confessor dicat Leminae verba levia, vel aliud signum, vel opus leve faciat indicativum amoris lascivi, quæ verba ad iudicium prudentis viri, nec sint peccatum mortale, nec sufficientia ad persuadendum, credo, quod talis Confessor non sit accusandus. * Quos sequitur Marchantius in Horto pasc. cap. 6. respons. 13. ubi de osculis loquens, inquit: * Si hanc in transitu, licet voluptas aliqua capteretur, &c. posse secundum opinionem multorum veniale id judicari, ob parvitatem materiae. *

2. Eandem sententiam defendunt M. Soto de Doctrina Christiana, fol. 26. M. Samuel Lublinus in Sum. verb. Osculum, nu. 3. ubi ait: * Inter solutos, quamvis ejusdem sint sexus, mortale crimen est osculari, &

tangere ob solam veneream delectationem ex humilimodi actibus confluentem, nisi parvitas materiae excuset, * M. Zanardus in Direct. 1. part. de Sacram. Matrim. cap. 41. §. 28. ubi inquit: * Oscula, tactus, & verba obscena non erunt mortalia inter solutos ex parvitate materiae, vel consensus, quia levis est tactus, vel parva distillatio. * Pro eadem militat Illust. ac Rever. P. M. Arauxo Episcopus Segoviensis, ut testatur Diana part. 7. tract. 11. resol. 28. ubi alios Autores citans, concludit: * Hanc etiam sententiam, quod videlicet in rebus venereis detur parvitas materiae, præter Autores à me alibi citatos, tenet novissimè contra me nominatim insurgens sapientissimus M. Franciscus Arauxo Dominicanus, sacre Theologiae professor in Academia Salmanticensi in suis eruditissimis commentariis in primam secundæ D. Thomæ. * Sic Diana: quam sententiam probabilem putat Bonacina de Matrim. quæst. 4. punct. 8. nu. 17. quia contrariam, quam sequitur, tutiorem vocat. * Secunda sententia, inquit, affirmat, dari posse parvitatem materiae in re venerea. Ità Armilla, Navarr. Sanchez. In praxi tamen tutior est, & consulenda prima sententia. Et infra: * Ex dictis colligitur secundò, tutius esse in praxi asserere, quamlibet distillationem seminis voluntariam cum carnis commotione esse peccatum mortale, ut patebit ex dicendis punct. 10. num. 13. * Sic Bonacina, quibus opinionem, quam deserit, probabilem censuisse satis constat: quapropter pro illa eum adducit Basilæus ad supra, cujus fide, illum citavit Amadeus in opusculo tract. de Peccatis, prop. 3. nu. 3. sicut & Diana, Magistrum Arauxo verbis supra datis.

3. Sed ut minus bonam Vincentii Baronii, amice lector, non mireris, illius in Amadeum stomachum ribi aperiam, quem infidelitatis redarguens, sic impetit disp. 1. sect. 1. fol. 27. * Ex duobus (inquit) agnosce, quæ fide reliquos citet. Bonacina laudat quæst. 4. de Matrim. quod loco nil ad rem, &c. Quod verò refert ex Diana, contra se nominatim insurrexisse Franciscum Arauxum Dominicanum ex primo Salmanticensi professore factum Episcopum, quod videlicet, in rebus venereis negaret parvitatem materiae, hoc omnem fidem superat, &c. Ab Arauxo fuisse hæc de causa Dianam nominatim impugnatum, in hac ferè unica controversia, D. Thomam sequutum, quæ credat de assertore D. Thomæ acerrimo, & fidelissimo discipulo! *

4. Verum satius fuisse Baronio fidem Dianæ viro eruditissimo non denegasse, quam invidiam, tot in illum verborum strepitu, & jactantia, sibi conflasse: de mente Bonacinae dixi satis, de sententia discipuli D. Thomæ dubitare non licet. Legas quæso Magistrum Arauxo 1. 2. quæst. 74. art. 10. dub. ultim. num. 52. fol. 388. in editione Salmantina, anno 1638. & luce meridiana clarius invenes, Dianam, loco ab Arauxo citato, nempe 4. part. tract. 4. resol. 36. parvitatem materiae in re venerea cum D. Thomæ denegare. E contra verò Magistrum Arauxo, etsi acerrimum, & fidelissimum D. Thomæ discipulum, Magistrum opinionem in hac parte deseruisse. Legas, rogo iterum, Magistrum Arauxo loco supra citato, ubi postquam limitationem quandam laxiori aliorum opinioni, à Diana adhibitam, approbavit, sic ait: * Quam limitationem, & cautelam libenter admittimus: (attende) sed non illam, quam ipse respuit, nimirum non esse admittendam in hoc genere peccati, scilicet, libidinis, parvitatem materiae excusantem à mortali culpa. Mirum namque esset in omnibus aliis generibus peccatorum, scilicet, sacrilegii, mendacii, injustitiæ, furti, &c. dari parvitatem mater. &